

Věc C-346/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

1. června 2023

Předkládající soud:

Tribunal Supremo (Espagne)

Datum předkládacího rozhodnutí:

17. května 2023

Žalovaná/navrhovatelka:

Banco Santander S. A., nástupkyně Banco Banif S. A.

Žalobce/odpůrce:

Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales-Auge, zastoupené svými členy Andreou a Albertem

Předmět původního řízení

„Svoboda usazování – Volný pohyb služeb – Trhy finančních nástrojů – Směrnice 2004/39/ES – Opravné prostředky – Legitimace sdružení spotřebitelů – Transakce, u nichž nelze mít za to, že jsou určeny k běžnému, pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání či spotřebě“

Mimoběžný opravný prostředek pro vadu řízení a kasační opravný prostředek, jimiž byl před Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) napaden rozsudek Audiencia Provincial de Granada (provinční soud v Granadě, Španělsko), kterým bylo zamítnuto odvolání, jež podala Banco Banif, S. A. (nyní Banco Santander, S. A.), proti rozsudku vydanému v prvním stupni, kterým bylo v částečném rozsahu vyhověno návrhovým žádáním, jež vzneslo Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales Auge (Sdružení spotřebitelů a uživatelů všeobecných služeb Auge, Španělsko; dále jen „Auge“) zastoupené svými členy panem Albertem a paní Andreou, ve sporu, jehož předmětem je prohlášení neplatnosti několika smluv o nabytí finančních produktů z důvodu absence souhlasu.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu – Článek 267 SFEU“

Předběžná otázka

„Je s ohledem na skutečnost, že sdružení spotřebitelů mají legitimaci k tomu, aby zastupovala v soudních řízeních investory/spotřebitele namítající nesplnění povinností ze strany investiční společnosti při prodeji složitých finančních produktů, přípustné, aby vnitrostátní soudy tuto legitimaci výjimečně omezily, jedná-li se v souvislosti s individuálně podaným návrhem o velmi solventní investory, kteří uskutečňují transakce, u nichž nelze mít za to, že jsou určeny k pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání, a kteří se účastní sporu pod záštitou sdružení spotřebitelů, aby mohli využít možného zproštění procesních nákladů v soudním řízení, jehož předmět má vysokou hodnotu, přičemž se vyhýbají úhradě soudních poplatků i nákladů vynaložených odpůrcem v případě nepodložených či dokonce účelových žalob?“

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů (MiFID I): čl. 52 odst. 2 (Opravné prostředky).

Rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 2020, Reliantco Investments a Reliantco Investments Limassol Sucursala București, C-500/18, EU:C:2020:264.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. září 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, body 35 a 36.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Článek 8 odst. 1 písm. e) Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (královské legislativní nařízení č. 1/2007 ze dne 16. listopadu 2007, kterým se přijímá přepracované znění obecného zákona o ochraně spotřebitelů a uživatelů a souvisejících zákonů), stanoví, že mezi základní práva spotřebitelů a uživatelů patří konkrétně zastupování jejich zájmů sdruženími, svazy, federacemi nebo konfederacemi spotřebitelů a uživatelů, založenými podle zákona.

Článek 11 odst. 1 Ley de Enjuiciamiento Civil (občanský soudní řád; LEC) stanoví, že aniž je dotčena individuální aktivní legitimace poškozených osob, mají sdružení spotřebitelů a uživatelů založená podle zákona aktivní legitimaci k tomu, aby hájila před soudem zájmy svých členů a zájmy sdružení, jakož i všeobecné zájmy spotřebitelů a uživatelů.

Podle dodatkového ustanovení 2 obsaženého v Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita (zákon č. 1/1996 ze dne 10. ledna 1996 o bezplatné právní pomoci) mají sdružení spotřebitelů právo na bezplatnou právní pomoc ve sporech, které mají „přímou souvislost s výrobky nebo službami určenými k běžnému, pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání či spotřebě“.

Podle čl. 36 odst. 2 zákona č. 1/1996 to znamená, že pokud je sdružení ve sporu neúspěšné, není povinno hradit náklady vynaložené jeho odpůrcem, a to bez ohledu na to, jakou hodnotu má předmět řízení, a tyto náklady nebudou hradit ani konkrétní členové sdružení, které toto sdružení zastupuje v soudním řízení.

Real Decreto 1507/2000, de 1 de septiembre, que establece el catálogo de productos o servicios de uso común, ordinario y generalizado (královské nařízení č. 1507/2000 ze dne 1. září 2000, kterým se zavádí seznam výrobků nebo služeb určených k běžnému, pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání či spotřebě), obecně zařazuje mezi tyto výrobky a služby také bankovní a finanční služby [příloha I bod c), 13].

Článek 11 odst. 2 Ley Orgánica del Poder Judicial (zákon o soudní moci) i čl. 247 odst. 2 občanského soudního řádu shodně stanoví, že soudy odůvodněným rozhodnutím odmítnou všechny návrhy, spory a námitky, které jsou vzneseny na základě zjevného zneužití práva nebo na základě obcházení zákona či zneužití řízení.

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 V období od května 2007 do března 2009 podepsali pan Alberto a paní Andrea pět příkazů ke koupi finančních produktů (pět dluhopisů, jež vydaly konkrétně KBC, Lehman Brothers, PNP Parisbas a Abbey) s Banco Banif S. A. (nyní Banco Santander S. A.) ve výši od 150 000 eur do 300 000 eur a v celkové výši 900 000 eur.
- 2 Všechny výše uvedené smlouvy byly uzavřeny v době platnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů (MiFID I).
- 3 Sdružení spotřebitelů a uživatelů všeobecných služeb (dále jen „Auge“), zastoupené svými členy panem Albertem a paní Andreou, podalo proti bance žalobu, jejímž prostřednictvím se domáhalo toho, aby byly výše uvedené smlouvy o nabytí finančních produktů prohlášeny za neplatné z důvodu vady spočívající v neexistenci souhlasu a aby byla investorům vrácena částka 481 634,14 eura navýšená o poplatky, náklady a úroky. Této žalobě bylo vyhověno, pokud jde o příkazy ke koupi z let 2007 a 2008, a v souvislosti s příkazem z roku 2010 byla tato žaloba zamítnuta. Investiční společnosti bylo tedy uloženo, aby vrátila žalobcům částku 462 515,74 eura navýšenou o úroky v zákonné sazbě splatné ode dne jednotlivých investic, jež byly prohlášeny za neplatné.

- 4 Odvolání, které podala žalovaná, zamítl Audiencia Provincial de Granada (provinční soud v Granadě), který potvrdil rozsudek vydaný v prvním stupni, přičemž měl za to, že žalovaná nezohlednila investiční profil klientů a neposkytla jim před uzavřením smlouvy jasné a úplné informace o rizicích spojených s produkty, jež byly předmětem smlouvy.
- 5 Banka podala proti rozsudku Audiencia Provincial (provinční soud) mimořádný opravný prostředek pro vadu řízení a kasační opravný prostředek, jež byly prohlášeny za přípustné.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 6 Navrhovatelka uvádí, že Auge postrádá aktivní legitimaci k zahájení soudního řízení jménem svých členů, neboť produkty, jež byly předmětem smlouvy, nejsou určeny k běžnému a všeobecně rozšířenému používání, ale že se naopak jedná o spekulativní finanční produkty vysoké finanční hodnoty, které překračují rámeč běžných spotřebních produktů.
- 7 Dodává, že není nutné podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, neboť procesní legitimace sdružení spotřebitelů představuje otázku spadající do vnitrostátního práva, na nějž unijní právo odkazuje.
- 8 Auge jakožto odpůrce uvádí, že je podle něj namístě podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, jejímž předmětem je situace, kdy je spotřebiteli finančních produktů odepráno toto postavení v důsledku vysoké hodnoty a složité povahy jeho investic a v důsledku toho je mu odepráno i právo zahájit proti bance soudní řízení prostřednictvím sdružení spotřebitelů.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) zdůrazňuje, že pro vydání rozsudku v jednotlivých řízeních má zásadní význam vyjádřit se k aktivní legitimaci sdružení Auge k zahájení soudního řízení v zastoupení investorů, jichž se týká žaloba a kteří jsou jeho členy, a to podáním žalob týkajících se splnění poradenských povinností, jež náleží investičním společnostem v rámci vymezeném směrnici MiFID I.
- 10 Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) obecně připustil, že sdružení spotřebitelů mají aktivní legitimaci hájit své členy podáním žalob spadajících do působnosti směrnice MiFID I, a učinil tak i ve sporech, jejichž účastníkem bylo právě Auge.
- 11 Ve dvou konkrétních rozsudcích však Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) konstatoval, že Auge jakožto sdružení spotřebitelů postrádá aktivní legitimaci k tomu, aby hájilo individuální zájmy spotřebitelů v souvislosti s investováním do spekulativních finančních produktů vysoké finanční hodnoty, neboť měl za to, že se nejedná o výrobky nebo služby určené přímo spotřebitelům, vzhledem k tomu,

že nejsou určeny k běžnému, pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání, a že podle španělských právních předpisů je tato legitimace sdružení spotřebitelů a uživatelů vázána na ochranu jejich práv, souvisejí-li přímo s výrobky nebo službami určenými k běžnému, pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání či spotřebě.

- 12 V těchto rozsudcích Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) uvedl, že existují finanční služby, které svou povahou a okolnostmi – s přihlédnutím k jejich vysoké hodnotě a spekulativnímu charakteru – nespádají do pojmu „služby určené k běžnému, pravidelnému a všeobecně rozšířenému používání“. Neznamena to, že tito konkrétní dotčení investoři nemohou sami hájit svá práva v soudních řízeních, nýbrž to, že není důvodné, aby tak činili prostřednictvím sdružení spotřebitelů s cílem vyhnout se úhradě soudních poplatků nezbytných k podání žalob, jakož i rizikům vyplývajícím z případného uložení nákladů v jednotlivých řízeních včetně řízení o kasačním opravném prostředku.
- 13 Cílem je zabránit tomu, aby byla tato zvláštní legitimace sdružení spotřebitelů užívána podvodným nebo zneužívajícím způsobem ve sporech, v nichž je postavení spotřebitele potlačeno s ohledem na charakteristiky sporu a na hodnotu jeho předmětu a uplatňuje se právo na bezplatnou právní pomoc, kterou těmto sdružením přiznává zákon v případech, kdy zahajují řízení s cílem hájit zájmy svých členů.
- 14 Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) si není vědom toho, že by se již Soudní dvůr výslovně vyjádřil k oprávnění vnitrostátních soudů posoudit legitimaci sdružení spotřebitelů a uživatelů k výkonu práv vycházejících ze směrnice MiFID I.
- 15 A konečně Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) nikdy nevyločil, že postavení spotřebitelů náleží investorům, kteří za účelem dosažení zisku působí mimo oblast podnikatelské či profesionální činnosti, byť by jejich investice byly složité či finančně nákladné, nýbrž pouze zpochybnil aktivní legitimaci zmíněného sdružení v konkrétních případech, kdy měl vzhledem k jejich okolnostem za to, že by mohl existovat procesní podvod, jehož podstatou je vyhýbání se úhradě soudních poplatků a následkům uložení nákladů řízení, nezahajují-li dané osoby řízení samy, nýbrž prostřednictvím sdružení spotřebitelů, což poškozuje jak odpůrce, tak státní pokladnu.
- 16 Ze všech výše uvedených důvodů je nezbytné dotázat se Soudního dvora, zda je přípustné, aby byla s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem a ačkoli výše investice ani její složitost nezbavují investora jeho postavení spotřebitele, omezena legitimace sdružení spotřebitelů k jejich zastupování, je-li konstatováno, že by mohl existovat procesní podvod, jehož podstatou je vyhýbání se úhradě soudních poplatků a následkům uložení nákladů, nezahajují-li dané osoby řízení samy, nýbrž prostřednictvím sdružení spotřebitelů.